

॥ పురుష సూక్తం ॥

ఓం త॒చ్ఛం॑ యో॒రావృ॑ణీమహే । గా॒తుం॑ య॒జ్ఞాయ॑ । గా॒తుం॑ య॒జ్ఞప॑తయే । దై॒వీ॑
స్వ॒స్తిర॑స్తు నః । స్వ॒స్తిర్మా॑నుషేభ్యః । ఊ॒ర్ధ్వం॑ జిగాతు భే॒షజం॑ । శం నో॑ అస్తు ద్వి॒పదే॑ ॥ శం
చ॒తుష్ప॑దే । ఓం శా॒ంతిః॒ శా॒ంతిః॒ శా॒ంతిః॒ ॥

ఓం స॒హస్ర॑శీ॒ర్షా పు॑రుషః । స॒హస్రా॑క్షః స॒హస్ర॑పాత్ । స భూ॒మిం॑ వి॒శ్వతో॑ వృ॒త్వా ।
అ॒త్యతి॑ష్ఠద్దశా॒జ్గలం॑ । పు॒రుష॑ ఏవేదగ్ం స॒ర్వం॑ ॥ యదూ॒భతం॑ యచ్చ॒ భవ్యం॑ ॥
ఉ॒తామృ॑తత్వస్యే॒శానః॑ । యదన్నే॒నాతి॑రోహతి । ఏ॒తావా॑నస్య మహి॒మా । అతో
జ్యాయా॑గ్శ్చ పూ॒రుషః॑ ॥ ౧ ॥

పా॒దోఽస్య॑ వి॒శ్వా భూ॑తాని । త్రి॒పాద॑స్యామృ॒తం ది॒వి । త్రి॒పాదూ॑ర్ధ్వ ఉ॒దైత్పు॑రుషః ।
పా॒దోఽస్యే॒హోఽభ॑వాత్పు॒నః । తతో॑ వి॒శ్వజ్యో॑క్రామత్ । సా॒శనా॑నశనే అభి ।
తస్మా॑ద్వి॒రాడ॑జాయత । వి॒రాజో॑ అధి పూ॒రుషః॑ । స జా॒తో అత్య॑రిచ్యత ।
ప॒శ్చాద్భూ॑మిమథో పు॒రః ॥ ౨ ॥

యత్పు॑రుషేణ హవిషా । దే॒వా య॒జ్ఞమ॑తన్వత । వ॒సంతో॑ అస్యా॒సీదా॑జ్యం ॥ గ్రీ॒ష్మ
ఇ॒ధ్మశ్శు॑రద్ధవిః । సప్తా॒స్యాసన్ ప॑రిధయః । త్రిః సప్త సమిధః కృ॒తాః । దే॒వా యద్య॑జ్ఞం
తన్వా॒నా : । అబ॑ధ్నస్పు॒రుషం ప॑శుం । తం య॒జ్ఞం బ॒ర్హిషి॑ ప్రొక్షన్ । పు॒రుషం
జా॒తమ॑గ్రతః ॥ ౩ ॥

తే॑న దే॑వా అ॒య॒జంతః॑ । సా॒ధ్యా బు॒షయ॑శ్చ యే । తస్మాత్ య॒జ్ఞాత్సర్వ॑హుతః ।
 సంభృ॑తం పు॒షదా॑జ్యం । పశూ॑గస్తా॒గశ్చక్రే॑ వాయ॒వ్యాన్ । ఆర॑ణ్యాన్ గ్రా॒మ్యాశ్చ యే ।
 తస్మాత్ య॒జ్ఞాత్సర్వ॑హుతః । బు॒చః సా॒మాని॑ జ॒జ్ఞిరే । ఛం॒దాగ్ంసి॑ జ॒జ్ఞిరే తస్మాత్ ।
 య॒జుస్తస్మాద॑జాయత ॥ ౪ ॥

తస్మాద॑శ్చా అ॒జాయంత॑ । యే కే చో॒భయా॑దతః । గావో॑ హ జ॒జ్ఞిరే తస్మాత్ । తస్మాజ్జా॒తా
 అ॒జావయః॑ । యత్పు॑రుషం వ్యదధుః । కతి॒థా వ్యక॑ల్పయన్ । ముఖం॑ కిమస్య కౌ బా॒హూ
 । కా॒వూరూ॑ పాదా॒వృచ్ఛేతే॑ । బ్రా॒హ్మణో॑ఽస్య ముఖ॑మాసీత్ । బా॒హూ రా॑జన్యః కృతః ॥ ౫ ॥

ఊ॒రూ తద॑స్య యద్వైశ్యః । పద్భ॑యాగ్ం శూద్రో అ॒జాయత॑ । చంద్ర॑మా మనసో॒ జాతః॑ ।
 చక్షోః॑ సూ॒ర్యో అ॒జాయత॑ । ముఖా॑దింద్రశ్చా॒గ్నిశ్చ । ప్రా॒ణాద్వాయు॑రజాయత । నాభ్యా
 ఆసీ॑దంతరిక్షం । శీ॒ర్షో ద్యౌః స॒మవర్త॑త । పద్భ॑యాం భూమి॒ర్దిశః॑ శ్రోతాత్ । తథా॑ లోకాగ్ం
 అక॑ల్పయన్ ॥ ౬ ॥

వేదా॑హమే॒తం పు॑రుషం మహా॒ంతం । ఆది॒త్యవర్ణం॑ తమ॒సస్తు॑పారే । సర్వా॑ణి రూపా॒ణి
 విచి॒త్య ధీ॑రః । నా॒మాని॑ కృ॒త్వాఽభి॒వదన్ , యదా॑స్తే । ధాతా॑ పు॒రస్తా॒ద్యముదా॑జహార ।
 శక్రః॑ ప్రవి॒ద్వాన్ప్రది॑శశ్చతస్రః । తమే॒వం వి॒ద్వాన॒మృత॑ ఇహ భవతి । నాన్యః ప॒న్థా
 అయనా॑య విద్యతే । యజ్ఞే॑న య॒జ్ఞమ॑యజంత దే॒వాః । తాని॑ ధ॒ర్మాణి॑ ప్రథమాన్యాసన్ ।
 తే హ నా॑కం మహి॒మానః॑ సచంతే । యత్ర॑ పూ॒ర్వే సా॒ధ్యాః సంతి॑ దే॒వాః ॥ ౭ ॥

అద్భయః సంభూతః పుథివ్యై రసాచ్చ | విశ్వకర్మణః సమవర్తతాధి | తస్య త్వష్టా
 విదధద్దూపమేతి | తత్పురుషస్య విశ్వమాజానమగ్రే | వేదాహమేతం పురుషం మహాంతం ||
 | ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్మాత్ | తమేవం విద్వానమృత ఇహ భవతి | నాన్యః పంథా
 విద్యతేఽయనాయ | ప్రజాపతిశ్చరతి గర్భే అంతః | అజాయమానో బహుధా విజాయతే ||
 ౮ ||

తస్య ధీరాః పరిజానంతి యోనిం | మరీచీనాం పదమిచ్ఛంతి వేధసః | యో దేవేభ్య
 ఆతపతి | యో దేవానాం పురోహితః | పూర్వో యో దేవేభ్యో జాతః | నమో రుచాయ
 బ్రాహ్మయే | రుచం బ్రాహ్మం జనయంతః | దేవా అగ్రే తదబ్రువన్ | యస్త్వైవం
 బ్రాహ్మణో విద్యాత్ | తస్య దేవా అసన్ వశే || ౯ ||

హ్రీశ్చ తే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యౌ | అహోరాత్రే పార్శ్వే | నక్షత్రాణి రూపం | అశ్వినౌ వ్యాత్తం |
 ఇష్టం మనిషాణ | అముం మనిషాణ | సర్వం మనిషాణ || ౧౦ ||

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ||